

Uitgebluste brandweerlieden procederen om rusttijd

Lex van Almelo, journalist

Met zijn uitspraken over de dienstroosters van artsen heeft het Hof van Justitie gezorgd voor onbedoelde gevolgen. Nederlandse brandweerlieden procederen nu om meer vrije tijd voor hetzelfde geld. Betrokken advocaten betrekken hun stellingen.

Drie jaar geleden bepaalde het Europese Hof van Justitie (9 september 2003, zaak C-151/02) dat de tijd die hulpverleners wachtend en slapend doorbrengen op hun werk, gerekend moet worden tot de arbeidstijd. In de praktijk betekent deze uitspraak dat artsen, ambulancepersoneel, brandweerlieden en andere hulpverleners met zogenoemde aanwezigheidsdiensten over een halfjaar gerekend gemiddeld hooguit 48 uur per week mogen werken. Wel kunnen deze werknemers individueel bijtekenen tot maximaal 60 uur gemiddeld per week.

Deze uitleg van de Europese Arbeidstijdenrichtlijn schopt menig dienstrooster in de war. Daarom heeft de Europese Commissie in 2004 een versoepeling voorgesteld, die er onder meer op neerkomt dat wacht- of slaapuren tijdens aanwezigheidsdiensten niet langer als werktijd worden geteld. De Europese regeringsleiders kunnen het echter niet eens worden over dit voorstel. Dus moeten nationale wetgevers en werkgevers ondertussen varen op het kompas van het Europese hof.

ARBEIDSTIJDENBESLUIT

Om de Nederlandse praktijk in overeenstemming te brengen met het Europees recht heeft Nederland per 1 juni 2006 het Arbeidstijdenbesluit gewijzigd. Volgens de Tilburgse advocaat Steven Jellinghaus (De Voort Hermes De Bont) voldoet dit besluit niet helemaal aan de Europese regels, onder meer omdat de compensatieregeling niet deugt (*Sociaal Recht* 2006 – 7/8, p. 220-226). Verder bestaat onduidelijkheid over de mogelijkheid voor individuele werknemers om schriftelijk akkoord te gaan met het bestaande dienstrooster van 54 uur. Toen de wijziging van het Arbeidstijdenbesluit in de Tweede Kamer werd behandeld zei

Minister De Geus dat werknemers die ervoor kiezen hooguit 48 uur te werken daarvan geen nadeel mogen ondervinden. Zij mogen dan bijvoorbeeld niet worden ontslagen. Maar of zij dan wel minder salaris mogen krijgen, is niet duidelijk.

De strijd gaat om compensatie van verlofdagen voor zes jaar en 300 brandweerlieden

Voordat het Arbeidstijdenbesluit werd gewijzigd had de AbvaKabo al enkele leden op het spoor van de Europese jurisprudentie gezet. Zo voldoen de dienstroosters van Nederlandse brandweerkorpsen niet aan de Europese norm. Volgens deze dienstroosters draaien brandweerlieden diensten van 24 uur op en 48 uur af, ofwel een gemiddelde van 54 uur per week. Een dienst van 24 uur bestaat uit acht uur werken, acht uur wachten en acht uur slapen. Het werken komt in de praktijk neer op uitrukken, verplichte lessen volgen en sporten. Tijdens de wachttijd mogen de brandweerlieden doen wat zij willen, zolang zij maar op het kazernerrein verblijven. Er wordt gekeken, gekletst, tv gekeken, gelezen, en ook bijgeklust.

VERLOFDAGEN

Er lopen momenteel enkele procedures over de dienstroosters van brandweerlieden. In één daarvan voert de aan de AbvaKabo gelieerde advocaat Ludwig Ongenae (Advocatenkantoor Boerhaavelaan) namens de Rotterdamse brandweerman Van Hengst een procedure tegen de gemeente Rotterdam, die nog altijd het dienstrooster niet heeft aangepast. Van

Hengst wil een verklaring voor recht dat de gemeente onrechtmatig heeft gehandeld. Vervolgens kan de brandweerman dan met terugwerkende kracht verlofdagen opeisen ter compensatie van de vrije tijd die hij de afgelopen zes jaar is misgelopen sinds de eerste uitspraak van het Europese hof over aanwezigheidsdiensten (3 oktober 2000, zaak C-303/98).

De Rechtbank Rotterdam vraagt zich af of de eis wel ontvankelijk is en of de zaak niet bij de bestuursrechter thuishoort. Van Hengst en zijn advocaat moeten nu aannemelijk maken dat een procedure bij de bestuursrechter onvoldoende rechtsbescherming biedt.

Ongenae vindt dat onrechtmatig handelen een kwestie is voor de civiele rechter. Maar Simon Tan (Faasen & Partners), die optreedt voor de gemeente Rotterdam, vindt het een bestuursrechtelijke kwestie en verwacht dat de procedure na het tussenvonnis 'een stille dood' sterft. Het gaat om nogal wat geld: verlofdagen compenseren voor zes jaar en 300 brandweerlieden.

NADEEL

In september heeft Ongenae een verzoek om een voorlopige voorziening ingediend bij de Rechtbank Den Haag. Hiermee heeft hij de proefprocedure ingeluid die hij namens de Zoetermeerse brandweerman Niest en de AbvaKabo voert tegen de gemeente Den Haag, die wordt bijgestaan door Dirk den Hertog (Pels Rijcken & Droogleevoer Fortuijn). De vakbond en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten zijn overeengekomen deze procedure meteen voor te leggen aan de bestuursrechter, omdat op deze manier twee jaar eerder duidelijkheid ontstaat. De inzet van deze procedure is de afwijzing van het verzoek van Niest om 48 uur te werken. Nou ja, afwijzing...

Brandweercommandant Rob Brons vindt het best als Niest wekelijks zes uur minder werkt. Maar dan moet hij ook genoegen nemen met 11% minder salaris. En dat pikt de brandweerman niet. De Geus heeft immers gezegd dat werknemers geen nadeel mogen ondervinden van hun keuze om 48 uur te werken. De vraag is nu dus of nadeel betekent dat de werknemer er absoluut dan wel relatief op achteruit gaat. Als de hoogste bestuursrechter kiest voor een interpretatie die de belastingbetaler het best uitkomt, is een nieuwe staking van brandweerlieden niet uitgesloten.